

A close-up portrait of Marie Louise Stochholm, a woman with long, light blonde hair, looking slightly off-camera with a thoughtful expression. She is wearing a teal-colored collared shirt. The background is a soft-focus green, suggesting an outdoor setting.

RELATIONS- ARBEJDE *ER FAGLIGT*

Socialpædagoger har nogle særlige relationskompetencer. Men de mangler nogle gange et sprog for det – og så skal de blive bedre til at hylde det som en del af deres faglighed, mener sociolog og VISO-specialist **Marie Louise Stochholm**

FOTO: PRIVAT

25

#socialpædagog

Jeg hedder Lene Mogensen, er 55 år – og har lige fejret 25-års jubilæum som socialpædagog på Kamager. Jeg har været med fra den dag, bostedet åbnede, og de mange år skyldes i høj grad, at det er en arbejdsplads, hvor man som medarbejder har god mulighed for at udvikle sig og få indflydelse. Med mine mange års erfaring er jeg kulturbærer og med til at videreføre alt det gode ved Kamager. Jeg har oplevet, hvordan vores pædagogiske tilgang har rykket sig. Det handler rigtig meget om, at vi i dag har langt større fokus på beboernes ret til at bestemme over deres eget liv. Før hed overskriften 'et liv så normalt som muligt', og vi gjorde fx alt for, at beboerne oplevede fest og farver og blev tilbudt en masse fælles sociale aktiviteter. I dag arbejder vi langt mere på beboernes præmisser og tager afsæt i den enkelte beboers behov. Fx ved vi nu, at mange er udfordret på deres sansesystem, hvorfor vi i langt højere grad forsøger at tilpasse pædagogik, rammer og rette stimuli i forhold til den enkelte borger. X

Kolofon

Udgives af Socialpædagogerne, Brolæggerstræde 9, 1211 København K. Tlf. 7248 6000. sl.dk /// Ansvarshavende Forbundsformand Benny Andersen /// Redaktion Marie Dissing Sandahl (chefredaktør), mds@sl.dk, Tina Løvbohm Petersen (redigerende), tln@sl.dk, Malene Dreyer, mad@sl.dk, Lea Holtze, hol@sl.dk, Frederikke Halling Hastrup, frh@sl.dk, Rikke Rhein-Knudsen, rrk@sl.dk, Liselotte Steen Seider (webmaster), lss@sl.dk /// Kontakt redaktionen på nyhedsrum@sl.dk /// Layout René Hart /// Korrektur Tjerry Korrektur /// Produktion KLS PurePrint A/S /// Læserbreve Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. Vi opfordrer til, at indlæg højst fylder 2.000 anslag, og redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte. Læserbreve med injurierende indhold afvises. Indlæg sendes til nyhedsrum@sl.dk /// Annoncer Se annonceinformation på socialpaedagogen.sl.dk /// Oplag 45.000 i perioden 01.07:17-30.06.18 /// Redaktionen af 6/2023 er afsluttet 01.06.2023. Næste nummer udkommer i uge 32, 2023 /// Forsidefoto Kasper Løftgaard /// 80. årgang /// ISSN 0105-5399

Magasinet er 100% fri for skadelige/hormonforstyrrende kemikalier og er certificeret efter verdens strengeste miljøcertificering.

Vi tager ansvar for indholdet og er tilmeldt PRESSE NÆVNET

Danske Medier OPLAGSKONTROL

Forråelsen eksisterer kun i et lufttomt rum – den kan ikke overleve, når den bliver iltet. Så man skal give den luft og turde sige det til sin nærmeste ledelse. Og hinanden.

Gert Landergren Due, kredsformand Socialpædagogerne Østjylland

PORTRÆT

FOTO: KASPER LØFTGAARD

8

Jeg vil slå et slag for socialpædagogikkens DNA Relationskompetencer er ikke noget, der bor i den enkeltes mave, eller som dumper ned fra himlen. Det er noget, socialpædagoger kan arbejde systematisk med som en del af deres faglighed, siger sociolog og VISO-specialist Marie Louise Stochholm

TEMA

18

FOTO: TOR BIRK TRADS

Farvel til forråelsen For Boenhed 20 i Landsbyen Sølund er der et før – og et efter. Læs, hvordan en ny leder, en stærk TRIO og dedikerede socialpædagoger har fået bugt med en arbejdskultur præget af afmagt, manglende faglighed og en voldsom forråelse ved at satse benhårdt på mere uddannet personale, højere faglighed og en omfattende kulturændring

Gratis karriererådgivning

Husk, at du som medlem har mulighed for at få individuel rådgivning med fokus på dig og dine behov, hvad end du er nyuddannet, overvejer et sporskifte, på jagt efter nye udfordringer – eller måske drømmer om at blive leder?

Rådgivningen er gratis – og du kan læse mere om tilbuddet på sl.dk/karriereraadgivning

FOTOREPORTAGE

26

Vejen til et sundt liv Trylleri, urtesamling, leg, sang og yoga var blandt de aktiviteter, der på #SundSammen i Vejle gav 300 borgere, pårørende og fagprofessionelle inspiration til en hverdag med sundhed, trivsel og livsglæde for mennesker med udviklingshandicap

FOTO: MICHAEL DROST-HANSEN

4

Ny pris til ledere

Socialpædagogerne indfører nu en ny pris: Socialpædagogerens Lederpris

6

De usynligt hjemløse

Dokumentarserie om en gruppe unge, der kæmper for at overleve i en verden, der ofte overser dem

15

Guide

Kom godt i gang med Socialpædagogernes faglige podcast – du har 50 forskellige at vælge mellem

16

Sofa

For både Lars og Christina er relationsarbejdet en af de vigtigste grundsten i det socialpædagogiske arbejde

34

FOTO: SOFIA BUSK

Springet

Rasmus Vestergaard Madsen er både politiker, økologisk landmand – og socialpædagog

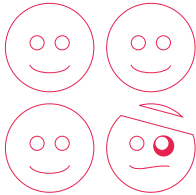
HVER FJERDE SOCIALPÆDAGOG UDSÆTTES FOR VOLD

Det gav genlyd i mediebildet, da Socialpædagogerne lancerede resultatet af en ny undersøgelse, der viser, at mere end hver fjerde socialpædagog er blevet udsat for fysisk vold på arbejdet inden for det seneste år. Folketinget har netop afsat 1,3 mia. kr. i en ny arbejdsmiljø-aftale, som bl.a. skal forsøge at forebygge dårligt psykisk arbejdsmiljø.

Forbundsformand i Socialpædagogerne Benny Andersen anerkender, at aftalen er vigtig – men det er ikke nok, mener han.

– Løsningen til et bedre arbejdsmiljø på den lange bane er flere fag-lærte. Så vi skal bede politikerne forholde sig til, at det her er et område, der kræver faglighed, og at vi derfor skal starte med at indføre et uddan-nelseskrav, lyder et af hans forslag.

Historien blev bragt i en række store medier, bl.a. TV 2, Berlingske, Politiken, Radio4, BT, Avisen DK og A4. x

Hvis kommuner kan fastsætte serviceniveauet mere vilkårligt end i dag, får vi et større postnummerlotteri, hvor støtten afhænger af, hvor du bor med stor risiko for at forringe livschancerne for mennesker med udviklingshandicap.

— **Forbundsformand Benny Andersen** i Weekendavisen i en kommentar til Ekspertudvalgets anbefalinger

Kort fortalt:
Nærmeste følelses-mæssige udviklingszone

Du kender formentlig en del til det at arbejde med et menneskes nærmeste udviklingszone. Men er du også bevidst om, hvad det vil sige at arbejde med den nærmeste følelsesmæssige udviklingszone? x

Hør psykolog Susan Hart forklare begrebet i denne nye episode af Socialpædagogernes podcast på [sl.dk/podcast](#)

FOTO: RICKY JOHN MOLLOY

pka 6 pct. på din kontorente

Som ansat på Socialpædagogernes overenskomst har du pension hos PKA. Trods et turbulent 2022 har PKA sat renten op til 6 pct. for 2023 på din kontorente. Kontorenten er den stabile rente, du får på din pensionsopsparing gennem hele livet. Hvis du vil supplere din pension, får du også 6 pct. i rente på alt, hvad du sparer op hos PKA i 2023. x

FORTJENER DIN LEDER EN PRIS?

De bedste socialpædagogiske ledere fortjener mere opmærksomhed. Derfor indfører Socialpædagogerne nu en ny pris: Socialpædagogernes Lederpris. Du kan være med til at bestemme, hvem der skal have den. x

Læs mere, og **indstil din kandidat:**

SUNDHED – DET SKABER VI SAMMEN

SOM I KAN LÆSE I DETTE BLAD, afholdt vi 16. maj en ‘sundhedscamp’ sammen med LEV og ULF. Baggrunden for arrangementet #Sundsammen er trist: Ulighed i sundhed er desværre stadig alt for udbredt i Danmark. Mennesker med udviklingshandicap og andre funktionsnedsættelser lever betydeligt kortere, har en markant overdødelighed, er oftere overvægtige og har dårligere mental sundhed end befolkningen generelt.

Men campen i DGI Huset i Vejle var alt andet end trist. 300 deltagere afsatte en dag til sundhed og fællesskab – unge og ældre med udviklingshandicap, deres pårørende, socialpædago-ger fra botilbuddene og andre ressourcepersoner. Campen blev et stærkt vidnesbyrd om, at et sundt liv også kan være et sjovt liv.

Vi hørte bl.a. om idræts- og træningstilbud specifikt for men-nesker med udviklingshandicap og om, hvordan botilbud får idrætscertificering gennem uddannelse af både medarbejdere og borgere. Det er livsbekræftende at se, hvordan vi kan skabe sundhed sammen.

Socialpædagoger er ikke sundhedspersonale. Men når sund-hedsudfordringer og medicin håndtering er en del af hverdagen hos de borgere, vi arbejder med, skal vi selvfølgelig være fagligt klædt på til opgaven. Men mindst lige så vigtigt er det, at alle sociale tilbud finder den rette balance mellem det sundhedsfaglige fokus og den socialpædagogiske kerneopgave. Bosteder må ikke blive til mini-hospitaler, og borgerne må aldrig blive reduceret til patienter.

Det er os socialpædagoger, der ser det enkelte menneske og giver støtten til at leve et liv ud fra egne håb og drømme og så vidt muligt på egne præmisser. Handicapområdets fantastiske historiske udvikling væk fra centralinstitutionerne og diagnose-fokusset og henimod normalisering, selvbestemmelse og lige-værdighed må vi ikke sætte over styr. Og vi skal huske, at borger-nes sundhed og trivsel også hænger sammen med det botilbud, de får, de fagpersoner, de møder – og de valgmuligheder, de har i deres hverdag. x

Marie Sonne
forbunds-næstformand

FOTO: NILS LUND

LA2 og LA2u kurser og uddannelser

Sopra har i samarbejde med Socialstyrelsen udviklet LA2. LA2 tager afsæt i recovery-orienteret rehabilitering og er en metode til fremme af trivsel og nedbringelse af voldsomme episoder. Sopra tilbyder temadage, 3-dages kurser og uddannelser. På uddannelserne får du

- kompetencer til at anvende LA2,
- kompetencer til at undervise, rådgive og implementere LA2,
- certificeret dine kompetencer og bliver løbende opkvalificeret i et fagligt netværk.

Uddannelser i 2023

LA2u: Uge 19 i Kolding Uge 43 i Odense	LA2: Uge 24 i Korsør Uge 48 i Odense
---	---

Varighed
1 eller 2 moduler af 5 dages varighed. Efterfølgende individuel vejledning, sparring og eksamen i forhold til din praksis.

Kurser og Temadage
Sopra tilbyder LA2-kurser og Temadage af varierende længder, som er skræddersyet til jeres behovet – fra en dag op til tre dage. Læs mere på vores hjemmeside.

LA2 - Målgruppe Fagprofessionelle og ledere, der samarbejder med mennesker med psykisk sårbarhed, ASF, ADHD, sociale problemstillin-ger. Mennesker med psykisk sårbarhed, ASF, ADHD, sociale problemstillinger.	LA2u - Målgruppe Fagprofessionelle og ledere, der samarbejder med mennesker med udviklings-handicap eller mennesker, der ikke har tilstrækkelige kommunikative forudsætnin-ger til at indgå i samtaler.
---	---

LA2 er et samtale- og refleksionsredskab, der har til formål at fremme trivsel og nedbringe voldsomme episoder. I samarbej-de mellem fagprofessionelle og borgeren undersøges og inddrages borgerens indefra-perspektiv, der blandt andet er borgerens oplevelse af egen trivsel, ressourcer, netværk, mestringsstrategier, belastninger, håb og drømme. LA2 støtter de fagprofessionelle i at videreudvikle deres fælles faglige tilgange med afsæt i borgerens indefra-perspektiv.

LA2u er en understøttelse af LA2, der er rettet mod borgere med udviklingshandicap, kognitive udfordringer og/eller uden verbalt sprog. LA2u er visuelt understøttet med udtryksfuld grafik og i LA2u bliver indefra-perspektivet suppleret med et såkaldt tilstræbt indefra-perspektiv, som er en systematisk undersøgelse af borgerens oplevelse af at være sig.

Yderligere information samt mulighed for tilmelding findes på [www.sopra.dk](#)

TV-DOKUMENTAR

FOTO: TV 2 PLAY

DE USYNLIGT HJEMLØSE

TV 2 har hen over vinteren fulgt en gruppe unge, der kæmper for at overleve i en verden, der ofte overser dem. Selvom de ikke sover på gaden, er de fanget i hjemløshed og må bo på herberger eller sove på sofaer. Mød bl.a. Morten, der bor på herberg, efter hans verden faldt fra hinanden, Nanna, som risikerer at ende på gaden – og Amanda, der er hjemløs og misbruger, men nu flytter på herberg. Det er en stærk fortælling om mod, styrke og håbet om at finde et sted at kalde hjem. X

Kan ses på **TV 2 Play**

BOG

Seksualitet hos unge med funktionsnedsættelser

En fagbog til pædagogisk fagpersonale. Bogen består af teoretiske og metodiske overvejelser i kombination med konkrete råd om, hvordan man kan fremme de unges handlekompetencer. Den indeholder kapitler om bl.a. lovgivning, etik og kommunikation, seksuelle overgreb og grænsesætning, seksualvejledning, kropsbevidsthed m.m. X

'Seksualitet hos unge med funktionsnedsættelser' af Line Willestrup Friedrichsen, **Frydenlund 269,95 kr.**

BOG

Fra symptomer til trivsel – at forstå og gribe børns og unges invitationer

Bogen tager afsæt i det, børn kommunikerer med deres symptomer, og giver fagprofessionelle indsigt i, hvad der kan gøres for at skabe rammerne for udvikling hos børn og unge og deres pårørende. Bogen viser, hvordan man kan besvare deres invitationer på nye og udviklingsfremmende måder. X

'Fra symptomer til trivsel – at forstå og gribe børns og unges invitationer' af Jørn Nielsen, **Akademisk Forlag 256 kr.**

Naturen over hegnet

Tre nye kortfilm sætter fokus på, hvordan man kan bringe naturen ind i psykiatrien til gavn for både patienter og personale. De tre film tager afsæt i erfaringerne fra et intensivt sengeafsnit i Region Hovedstadens Psykiatri.

Læs mere om de tre film på **sind.dk**

FOTO: LEV

PODCAST

Livet med udviklingshandicap

LEV har lavet en podcastserie, som går tæt på mennesker, der lever med udviklingshandicap. I afsnittet 'Anbragt under Åndssvageforsorgen' fortælles historien om, hvordan Lone og Bjarne voksede op på Forsorgens anstalter, hvor andre bestemte alt i deres liv – og hvordan de i 70'erne for første gang fik deres eget værelse og indflydelse på deres eget liv. I et andet afsnit møder vi Ursula, der flyttede på bosted som 13-årig – og hendes mor, Heidi, der skammede sig over, at hun ikke var den mor, hun gerne ville være. X

Find serien på **lev.dk/viden-om/podcast/**

PODCAST

'Hjælp! Mit barn har fået en diagnose'

Ny podcastserie tager livtag med de udfordringer, man kan møde som forældre til børn med særlige udfordringer og psykiatriske diagnoser. I podcastserien giver journalist Palle Steffensen og psykolog Christopher Moyell Juul råd og vejledning til forældre og pårørende, der navigerer i en hverdag med et barn i mistrivsel eller med psykiske udfordringer i et komplekst system med sagsbehandlere, psykiatri, PPR, specialskoler og ventelister. X

Lyt til de i alt seks episoder der, hvor du normalt lytter til podcast

METODEMANUAL

MOVE gruppebehandling til unge

Socialstyrelsen har udgivet en metodemanual med en detaljeret beskrivelse af MOVE gruppebehandling til unge mellem 15 og 25 år i ambulant social stofmisbrugsbehandling. Den er udarbejdet som en metodemanual til behandlingstilbud, der ønsker at anvende metoden. MOVE gruppebehandling er en helhedsorienteret behandlingsmetode, som har til formål at nedsætte eller bringe et problematisk rusmiddelbrug til ophør. Metoden tager udgangspunkt i den unges behov og mål, som de er udtrykt af den unge selv. X

Find manualen på **sbst.dk/udgivelser**

NÅR VOLD OG TRUSLER ER EN DEL AF DIN HVERDAG

CRECEA er eksperter i de nationale retningslinjer for vold og trusler på botilbud, og vi er totalrådgiver i forhold til at skabe et trygt og sikkert botilbud for beboere og ansatte.

Kontakt CRECEA, når du har brug for indsatser, der kan forebygge vold og trusler, og afhjælpe følelsesmæssige belastninger.

CRECEA +45 7010 8600 crecea@crecea.dk www.CRECEA.dk

JEG VIL SLÅ ET SLAG FOR
SOCIALPÆDAGOGIKKENS DNA:

Relations- arbejde er fagligt

TEKST
LEA HOLTZE

///

FOTO
KASPER LØFTGAARD

Socialpædagoger har nogle særlige relationskompetencer. Det er der ikke noget nyt i. Det nye er, at de skal have et sprog for det – og hylde det som en del af deres faglighed, mener sociolog og VISO-specialist **Marie Louise Stochholm**, der guider socialpædagoger i hvordan

Det relationelle samspil udspiller sig i det øjeblik, socialpædagogen træder ind ad døren og bruger sine relationelle kompetencer til at etablere en følelse af, at i det her samspil kan borgeren være tryk.

— **Marie Louise Stochholm**,
sociolog og VISO-specialist

EN BORGER med udviklingshæmning og autisme går tur i skoven sammen med en socialpædagog. Pludselig får borgeren det svært og bliver urolig. Socialpædagogen går med langsomme og rolige skridt hen og stiller sig lige ved siden af ham. Havde socialpædagogen lænet hovedet lidt længere frem, havde det virket truende, men ikke her. Og med sin blikkontakt signalerer han til borgeren: Jeg er her med dig, jeg presser dig ikke, og jeg er ikke bange – vi bliver i det sammen, indtil det går over, og så går vi videre.

– Det var topprofessionelt relationsarbejde, konstaterer

sociolog, supervisor og VISO-specialist Marie Louise Stochholm begejstret.

Derfor prøvede hun skriftligt at komme tættere på, hvad socialpædagogen egentlig gjorde. For at kunne det forestillede hun sig, at hun så situationen i skoven gennem et kamera. Hun skrev:

’Jeg ser socialpædagogen gå meget tæt på borgeren. Han møder ham med venlige øjne. Han har en langsom gang. Den relationelle underlægningsmusik er en oplevelse af nærvær, en oplevelse af, at ’du er tryk hos mig’. Socialpædagogen er optaget af, at borgeren skal føle sig passet på og holdt af.’

– I den beskrivelse kan mange være tilbøjelige til at benævne faktuelle beskrivelser og teoretiske begreber, fordi der er en opfattelse af, at det er mere fagligt. Men relationsarbejde er piv fagligt. Og det er noget, folk i socialpædagogisk praksis er ekstremt dygtige til. Det er der ikke noget nyt i. Det nye er, at vi skal tale om det, siger Marie Louise Stochholm.

Træn og tal

Netop dét er hendes budskab, når hun til efteråret er en af hovedtalerne på de faglige selskabers store Fælleskonference 2023 ’Faglighed i relationsarbejdet’. Her vil hun slå et slag for de relationskompetencer, som hun betegner som socialpædagogikkens DNA.

– Det relationelle samspil udspiller sig i det øjeblik, socialpædagogen træder ind ad døren og bruger sine relationelle kompetencer til at etablere en følelse af, at i det her samspil kan borgeren være tryk. Relati-

Relationskompetencer er ikke noget, der bor i den enkeltes mave, eller som dumper ned fra himlen. Det er noget, socialpædagoger kan arbejde systematisk med som en del af deres faglighed.

— Marie Louise Stochholm,
sociolog og VISO-specialist

onskompetencer er ikke noget, der bor i den enkeltes mave, eller som dumper ned fra himlen. Det er noget, socialpædagoger kan arbejde systematisk med som en del af deres faglighed. Men vi skal træne det, og vi skal tale om det i medarbejdergruppen og socialpædagog og borger imellem, siger hun.

Men selvom Marie Louise Stochholm står klar til at slå det slag, er det med en vis ydmyghed. For hun ligger ikke nødvendigvis inde med svaret på, hvad det rette sprog er.

– Jeg ser bare et stort behov for, at vi tager snakken om det relationelle samspil med de ord, vi nu engang har til rådighed, siger hun.

Et frø slog rod

Da Socialpædagogen møder Marie Louise Stochholm, er det hos rådgivningsfirmaet SOPRA, som hun er

Balance
Marie Louise Stochholm har brug for hele tiden at veksle mellem at fordybe sig med fagfolk i, hvordan vi taler om praksis – og at tilbringe tid i tæt kontakt med borgerne. – Hvis den balance tipper, kan jeg mærke det og bliver i tvivl, om jeg er til gavn, siger hun.

medstifter af. Her befinder hun sig ellers i virkeligheden sjældent. Det sker primært de dage, hvor hun er forbi for at trække modeller af fx ’LA2 Trivselsplaner’ og ’LA2 Trivselsøer’ ud af stakkene af undervisningsmaterialer, der står hyldemeter efter hyldemeter. De andre dage er hun ude på socialpædagogiske arbejdspladser – for at lave VISO-forløb, undervise eller supervisere socialpædagoger. Og når hun er dér, taler hun altid med både medarbejdere og borgere om deres relationelle samspil.

Frøet til netop den interesse blev sået omkring middagsbordet i Marie Louise Stochholms barndomshjem, hvor snakken udfoldede sig som en form for live supervision mellem de to socialrådgiverforældre.

Men frøet slog for alvor rod i Marie Louise Stochholm, da hun som ung studerende indsamlede empiri

til sit speciale fra tre opholdssteder. Her oplevede hun, at socialpædagogerne skelnede mellem metoder som noget koldt og distanceret og det relationelle arbejde som der, hvor varmen var. Samtidig lå det dybt i medarbejdernes professionsidentitet at arbejde relationelt som et middel til at nå et mål. De talte ligefrem om relationsarbejde som en tilgang.

– Det handlede altså ikke bare om samspil for samspillet skyld, men om samspil til gavn for borgerne. Siden har det været min store interesse at finde ind til, hvordan man kan arbejde systematisk, metodisk og fagligt med relationer.

Stemmen på skulderen

Indrømmet. Marie Louise Stochholm kan selv blive helt træt af at høre sig selv referere tilbage til et gammelt speciale som en kilde til sandhed.

Mange tænker, at det er mindre fagligt, fordi det ikke lyder særlig teknisk. Men hele min pointe er, at vi skal turde gøre det alligevel.

— Marie Louise Stochholm, sociolog og VISO-specialist

– Men det var et vendepunkt for mig selv. Siden da har jeg villet snakke om professionsidentitet med hvem som helst, når som helst. Og italesættelsen af faglighed i relationsarbejdet er en gammel kærlighed, der aldrig har sluppet mig. Heldigvis har vi fået mere forskning og teori om det siden, men jeg oplever ikke, at det er masseret ind i praksis at tale om det, siger hun.

En væsentligt bremseklods er ifølge Marie Louise Stochholm, at der sidder en gammel professionssociolog på manges skulder, som hvisker, at faglighed handler om viden formuleret med svære ord – med to streger under facit.

– Jeg kunne jeg godt tænke mig, at vi havde en anden stemme, der sagde: Vi er faglige, når vi reflekterer over og italesætter det, vi gør, og når vi taler om vores samspil med borgeren som et greb. Et greb, som vi ydermere kan lægge ind på bordet på personalemødet, så vi kan vende og dreje det – og vende og dreje borgerens relationelle præferencer – på lige fod med, når vi taler om behovet for struktur eller hendes sansefølsomhed, siger hun.

Ramt af udviklingskløe

Den gamle professionssociologs hvisken har fået næring af det, som Marie Louise Stochholm betegner som ’udviklingskløe’ – hvor opfattelsen er, at man kun er lykkedes fagligt, når borgeren har tilegnet sig en målbar færdighed.

Vejen til målet

Den 46-årige sociolog vil faktisk gå så langt som til at sige, at socialpædagogiske metoder og indsatser ikke virker uden et relationskompetent samspil.

For det første er det nemlig afgørende, at borgeren har en oplevelse af, at socialpædagogen har ham eller hende på sinde. For det andet kan borgeren have utallige foranstaltninger bag sig, så vinduet for nye indsatser og velmenende socialpædagoger kun akkurat står på klem. Og for det tredje er mange borgere, hvad hun betegner som hypersensitive i det relationelle samspil.

– Deres mentale geigertæller slår meget hurtigt ud. Så hvis der er relationel støj – hvis jeg fx får en rynke i panden, fordi jeg registrerer en mærkelig lyd – reagerer de på det. Vi skal med andre ord være ultraskarpe for, at den støtte, vi tilbyder, virker attraktiv og meningsfuld. Det er det relationelle en kæmpe del af, siger hun.

Tryk på fagpersonmaskinen

Som VISO-specialist bliver Marie Louise Stochholm hidkaldt, når en borger er i høj grad af mistrivsel og fx har isoleret sig, er selvskadende eller udadreagerende. Når hun påbegynder et forløb, laver hun typisk en liste over de foranstaltninger, der har været forsøgt. Nogle gange ligger der også en statusbeskrivelse. Men der er sjældent en opsamling på, hvad samspillet karakter var.

Marie Louise Stochholm beder derfor altid borge- ren om negativ feedback på deres samarbejde for at kunne tune sig ind på vedkommendes relationelle præferencer. Hun kan også finde på at bede borge- ren forestille sig en fagpersonsmaskine, hvor man kan indstille forskellige knapper: gammel eller ung, hur-

Dialog
– Jeg er ikke ude på, at vi skal robotklone hinanden, eller at alle på arbejdsplad- sen nu skal lave gak og løjer, fordi borge- ren synes, at Lizzys gak og løjer er sjovt. Men jeg er ude i, at vi skal kunne snakke om det, siger Marie Louise Stochholm.

tigt eller langsomt talende, mand eller kvinde, hep- pende eller mere rolig. Og så spørger hun borgeren: Hvilke knapper ville du trykke på? Tilsvarende spør- ger hun personalegruppen: Hvad forestiller I jer, at han ville trykke på? Hvem ville komme ud? For at svare på det – særligt hvis borgeren ikke har et verbalt sprog – kan man arbejde med et såkaldt ’tilstræbt indefra-perspektiv’ (se boks).

Tilstræbt indefra-perspektiv

Marie Louise Stochholm har været med til at udvikle det recoveryorienterede redskab Low Arousal 2 (LA2) til at forebygge, håndtere og lære af voldsomme episoder med henblik på at skabe bedre trivsel og mindske vold.

LA2 går ud på, at den fagprofessionelle i samarbejde med borgeren undersøger og inddrager borgerens indefra-perspektiv, der bl.a. er borgerens oplevelse af egen trivsel, ressourcer, netværk, mestringsstrategier, belastninger, håb og drømme. Herudfra videreudvikles de fagprofessionelles fælles faglige tilgange.

LA2u er en understøttelse af LA2, der er rettet mod borgere med udviklingshandicap, kognitive udfordringer og/eller uden verbalt sprog. Her bliver modeller understøttet med udtryksfuld grafik, og indefra-perspektivet bliver suppleret med et såkaldt tilstræbt indefra-perspektiv, som er en systematisk undersøgelse af borgerens oplevelse af at være sig.

Læs mere på [sopra.dk](#) – eller lyt til Socialpædagogernes podcast om LA2, som du finder på [sl.dk/podcast](#)

Et andet greb kan være at bede en kollega om at ob- servere det relationelle samspil med en borger for ef- terfølgende at reflektere over det sammen.

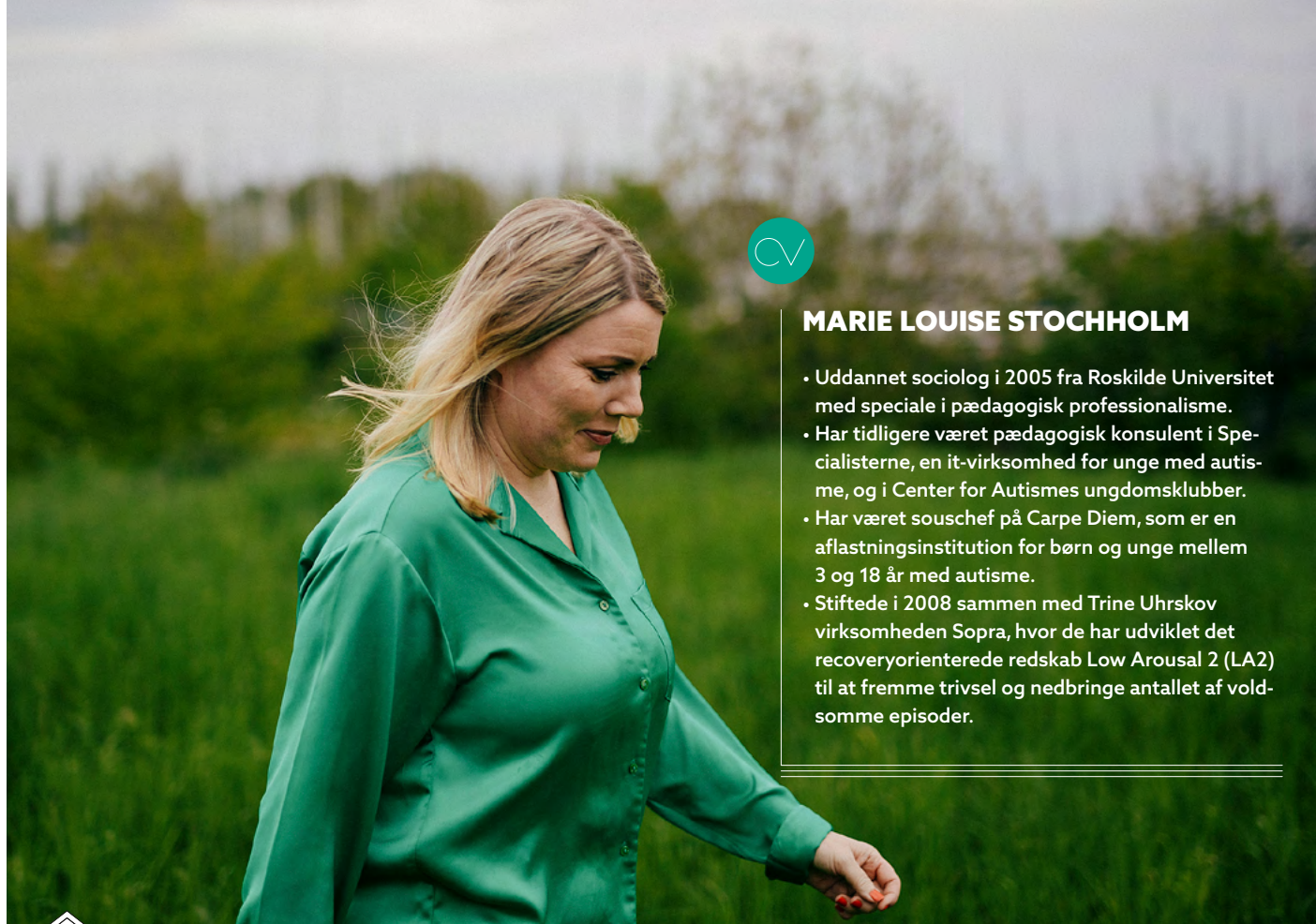
– Socialpædagogen er vært for relationen, og derfor skal man reflektere over, hvad det er ved en selv og samspillet, som borgeren kan bruge, og hvad man om- vendt skal prøve at tone ned for. Og man skal turde at gå ind i det refleksionsrum med sine kolleger og tale om, hvilke samværsformer man tror, de forskellige borgere trives i, siger hun.

Brug de ord, du har

Når Marie Louise Stochholm selv skal forsøge at finde ord for det, griber hun efter helt almindelige hver- dagsord og metaforer som fx at være ’stewardesse-’, ’B.S. Christiansen-’ og ’mormor’-agtig.

– Mange tænker, at det er mindre fagligt, fordi det ikke lyder særlig teknisk. Men hele min pointe er, at vi skal turde gøre det alligevel. For vi har ikke andet end vores sprog. Lad os prøve at sætte nogle metaforer på. Man kunne også kalde det positioner, vi kan skrue op eller ned for, siger hun og fortsætter:

– Det kan være, en borger foretrækker gak og løjer. Det kan være, han får allergi, hvis vi kommer med en masse gode råd. Det kan være aktiviteterne, stemme- føringen eller måden, vi kigger på ham, der er afgø- rende. Og når en kollega har fundet ind til det, kan vi

Nysgerrighed
Marie Louise Stochholm spørger om muligt altid selv borgeren, hvad der bøvler i deres relationelle samspil. – Jeg har fået meget at vide hen ad vejen, siger hun.

Hvis vi ikke kan sætte ord på vores faglighed, skal man kritisere os. Den må vi æde.

— Marie Louise Stochholm, sociolog og VISO-specialist

MARIE LOUISE STOCHHOLM

- Uddannet sociolog i 2005 fra Roskilde Universitet med speciale i pædagogisk professionalisme.
- Har tidligere været pædagogisk konsulent i Specialisterne, en it-virksomhed for unge med autisme, og i Center for Autismes ungdomsklubber.
- Har været souschef på Carpe Diem, som er en aflastningsinstitution for børn og unge mellem 3 og 18 år med autisme.
- Stiftede i 2008 sammen med Trine Uhrskov virksomheden Sopra, hvor de har udviklet det recoveryorienterede redskab Low Arousal 2 (LA2) til at fremme trivsel og nedbringe antallet af voldsomme episoder.

tydelige og taler langsomt. Og når så 'Henning' kommer ind, går der mere tempo, høj stemmeføring og tjuhej i den, siger hun.

Den må vi æde

Marie Louise Stochholm er helt med på, at det kræver et trygt personalerum at kunne sige: 'Jeg tror, du skal skrue ned for din omsorgsfuldhed over for Benny.' Fordi samspillet knytter sig til ens person, når man bruger sit kropssprog, øjenkontakt og stemmeføring. – Det er bare sindssygt problematisk, hvis vi ikke siger det, for så kommer Benny i klemme. Hvis han skal kompensere for, at jeg snakker for meget, ser for bekymret ud eller slubrer kaffe på en irriterende måde, dropper han ud af samspillet. Og er vi som personalegruppe ikke systematiske i at have et sprog for det, skal Benny være prøveklud for nye samspilsformer, hver gang han skifter bosted, siger hun.

Og i sidste ende går det ikke kun ud over Benny. Det går ud over hele det socialpædagogiske felt.

– Hvis vi ikke kan sætte ord på vores faglighed, skal man kritisere os. Den må vi æde. Men sandheden er, at vi netop ikke bare går tur eller spiller Uno. Når vi arbejder relationskompetent, er det et møde af meget høj faglig karakter. ×

guide

Vidste du, at Socialpædagogerne også producerer faglige podcast?

INSPIRATION

NEMT

PODCAST DER GØR DIG KLOGERE

Har du en lille halv time og et par høretelefoner, så er der masser af gode faglige vitaminer at hente i **Socialpædagogernes podcast**. Her bliver du både klædt på til at kende en teori, en metode eller en tilgang inden for det socialpædagogiske felt – og du får inspiration fra andre socialpædagoger til, hvordan man omsætter viden til praksis

TEKST TINA LØVBOM PETERSEN

Der findes lige nu omkring 50 faglige podcast på sl.dk/podcast. Du kan bl.a. blive klogere på, hvordan du som socialpædagog arbejder med stemmer, hvordan du kan forebygge omsorgstræthed – eller hvad der sker, når man går fra at være socialpædagog på gulvet til at være leder.

Socialpædagogernes faglige podcast klæder dig også på inden for faglige metoder

og tilgange som fx neuropædagogik, low arousal, autismeforståelse og udviklingspsykologi.

Og når du så har lyttet til en podcast, kan du kaste dig over det refleksionsværktøj, der hører til podcasten, og som giver mulighed for at bruge podcasten til sparring og videreudvikling af fagligheden på din arbejdsplads. ×

[SL.DK/PODCAST](https://sl.dk/podcast)

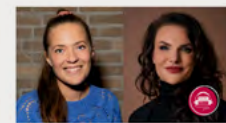
Når borgeren hører stemmer

Metoder og tilgange: Neuropædagogik

Kort fortalt: Selvagens

Metoder og tilgange: Kontaktarbejde

Sådan kommer du i gang med podcast

En podcast er en lydoplevelse som fx et radioprogram, du kan lytte til, lige når du har lyst. Du kan lytte til podcast fra din smartphone, computer eller tablet. **Det kræver blot, at du har et program til at afspille podcast**

Hvis du har en iPhone eller iPad, har du allerede en lillafarvet podcast-app, der hedder Podcasts

Hvis du har en android-telefon eller -tablet, skal du selv downloade en lytte-app i Google Play – fx Podbean, Pocket Cast eller Google Podcast

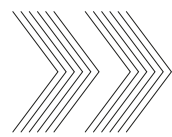

Du kan også lytte til podcasten via **Spotify eller på sl.dk/podcast**

Søg på 'Socialpædagogerne' i din app

Tryk 'Følg' eller '+', hvis du vil have besked, når der er nye afsnit

God fornøjelse!

Relationsarbejde: Ydmyghed er afgørende

Selvom socialpædagogerne Christina Louise Hansen og Lars Andersen har forskellige arbejdsområder, er de helt enige om, at relationen er kernen i den socialpædagogiske praksis. De har begge som aktive i Socialpædagogernes faglige selskaber været med til at vælge temaet for Fælleskonferencen 2023: Faglighed i relationsarbejdet

Lars Andersen, 55 år, har i sine 25 år som socialpædagog primært arbejdet som bostøtte inden for socialpsykiatrien. Han er en del af Socialpædagogernes faglige selskab om mennesker med sindslidelser, der ligesom de andre faglige selskaber står bag Fælleskonferencen 2023.

Christina Louise Hansen, 36 år, er socialpædagog i et bofællesskab for unge med handicap. Ved siden af sit arbejde er hun en del af Socialpædagogernes faglige selskab om mennesker med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser i boenheder.

»» Christina

Relationsarbejde er en af de vigtigste grundsten i det socialpædagogiske arbejde. Det er samspillet og tilliden til os, der gør, at vi kan rykke og arbejde med udvikling, drømme og ønsker.

»» Lars

Relationsarbejde har til tider haft en tendens til at fremstå som et fyord. For sidder vi så bare og drikker kaffe? Men det handler om så meget andet.

»» Christina

Den kop kaffe er vigtig. Det at have den ro og det nærvær sammen har stor betydning.

»» Lars

Det smitter. Og vi bliver autentiske frem for, hvis vi bare kom med en dosmerseddel over, hvad vi skulle nå. Vi har nogle ting, vi gerne vil hjælpe borgeren på vej med. Og relationen er vejen til at kunne det. Det handler om at sætte sig i borgersens sted og at være ydmyg – også når vi banker på 10. eller 30. gang.

»» Christina

Ja, ydmyghed lå også lige på min tunge. Jeg ved fx godt, hvor rengøringsartiklerne er, men jeg spørger altid: 'Er det OK, jeg lige åbner dit skab og tager rengøringsmidlerne frem?'

»» Lars

Tidligere tænkte jeg, at jeg skulle nå at læse alt om en ny borger. Det er naturligvis rart med lidt grundlæggende information, men der dukker ofte noget helt andet op, og det er rart ikke at være for forudindtaget, når jeg spørger: 'Er det dine ønsker og drømme, der er beskrevet her?' Svarene forplanter sig så i vores indsatsmål. Det giver noget til relationen fra starten af.

»» Christina

Da en ung blev vist rundt i bofællesskabet, var han helt hooked på at bo her. Så flyttede han ind, og så blev døren lukket. Det krævede virkelig, at vi var vedholdende uden at være insisterende for at få skabt en relation, så døren blev åbnet. Han sagde: 'I er jo bare ekstra voksne, der holder øje med mig.' Løsningen blev, at han flyttede i egen lejlighed, og så kommer vi hos ham som bostøtte og har i dag en fantastisk relation til ham. Vi respekterer, at vi kan komme med råd, men han skal ikke føle, at vi overtager.

»» Lars

Og når relationen er bærende og god, får jeg lov at sige rigtig meget. Som fx: 'Jeg bliver bekymret over, at du ikke kommer til den lægeundersøgelse.' Det er ikke min beslutning, men jeg ved – for det har borgeren fortalt mig – at han er bange for undersøgelsen. Det kan vi arbejde med. Og han lukker mig ind i sit kaotiske hjem og fortæller mig det, fordi jeg er troværdig og lytter til, hvad han kunne tænke sig.

»» Christina

Vi er ikke ligestillede, for jeg kommer med en rolle, men vi skal være ligeværdige. Jeg er god til forsigtigt at stille nysgerrige spørgsmål til tanker og ønsker. Det er vigtigt, for så føler den unge sig set, hørt og mødt. Men jeg kommer ikke for at bestemme, for der er mange måder at leve livet, og min er ikke den eneste rigtige.

»» Lars

Jeg laver ikke om på mig selv, når jeg er hos de forskellige borgere. Men jeg griber fat i forskellige metoder til at finde ind til deres ønsker, som vi arbejder hen imod sammen. Jeg har ofte med et smil sagt, at jeg ikke har nogen pengepung med, men jeg har Lars med – jeg kan hjælpe og guide. Jeg spørger, hvad jeg skal gøre, når de har det sværest. Hvad kan du bruge mig til? Er vi på rette vej sammen? Det er også en påmindelse til mig selv om, at jeg ikke ved bedre.

Har du en særlig relation til en borger, kollega, din leder eller en anden i dit arbejdsliv, som du gerne vil fortælle om, så skriv til: nyhedsrum@sl.dk

FARVEL TIL FORRÅElsen

Sagen kort

I Boenhed 20 i Landsbyen Sølund var hverdagen for nogle år siden præget af manglende faglighed og en forrået tilgang til arbejdet. Men i 2019 fik boenheden en ny leder, og han har stået i spidsen for en gennemgribende kulturændring i tæt samarbejde med arbejdspladssens TRIO – og med støtte fra Socialpædagogerne Østjylland.

I dag er stemningen vendt – og Boenhed 20 er meget tæt på målet om at have 80 pct. uddannede socialpædagoger.

I temaet her fortæller socialpædagoger, hvordan de selv oplevede forråelsen præge hverdagen i Boenhed 20 – og om den udvikling, boenheden har været igennem, som har løftet både arbejdsmiljøet, fagligheden og livskvaliteten for beboerne.

Afmagt, manglende faglighed og en voldsom forråelse tegnede hverdagen i **Landsbyen Sølunds Boenhed 20**. Indtil en ny leder og en dedikeret gruppe socialpædagoger tog tyren ved hornene, ansatte uddannet personale og lavede en omfattende kulturændring

BILLEDERNE på Ulrik Mørch Rasmussens skrivebord taler deres tydelige sprog. Møblerne i fællesarealerne er smadrede, skabe er revet ned fra væggen, og en termorude er flækket.

Det er en udadreagerende beboer, der har lavet skaderne. Men noget andet træder også frem i motivet: Medarbejderne ser passivt til og gør ikke noget for at forhindre, at beboeren gør skade på sig selv eller andre.

Billederne er et nedslag fra en hverdag, der for fem år siden var ganske normal i Boenhed 20 (BE20), som er en del af Landsbyen Sølund – en boform og et aktivitets-tilbud for mennesker med betydeligt og varigt nedsat psykisk og fysisk funktionsniveau i Skanderborg.

Sådan fortæller faglig leder Ulrik Mørch Rasmussen:

– Tidligere var det her et hus, hvor der skulle være ro. Det her var ikke et sted, hvor man tegnede, legede eller i det hele taget lavede alderssvarende aktiviteter. Der var ro. Borgerne var bange, fordi der var en forrået tilgang, siger han og sætter flere ord på, hvordan han selv oplevede forråelsen på BE20, da han tiltrådte som leder i 2019.

Bl.a. var Ulrik Mørch Rasmussen selv vidne til, at en borger, med kognitiv udvikling som et treårigt barn, blev slået over fingrene, kaldt ulækker og fik besked på at vaske sig, fordi han rørte ved sine kønsdele. Han oplevede også, at medarbejderne talte til borgerne i en nedladende og sarkastisk tone og skældte ud, hvis de mente, at en borger var 'uopdragen'.

– Min oplevelse var, at de pædagogiske overvejelser i arbejdet med borgerne var til at overse, og blot 27 pct. af medarbejderne var på det tidspunkt uddannede socialpædagoger.

En sårbar målgruppe

Landsbyen Sølunds Boenhed 20 har i dag fem beboere. Det er et § 108-tilbud, og borgerne har autisme, udviklingshæmning og komorbidity (når borgeren har flere diagnoser på samme tid, red.) og kræver massiv støtte døgnet rundt.

Det er med andre ord en meget sårbar målgruppe, der har behov for en højt specialiseret indsats og velegnede rammer for at trives. Og det var først og fremmest der, skoer trykkede, oplevede Ulrik Mørch Rasmussen, da han kom til som ny leder.

– På det tidspunkt var der ansat seks vagter fra et vagtfirma til at passe på en beboer. Men »»

TEKST
SARA
MARIE
DYNESEN
///
FOTO
TOR
BIRK
TRADS

Vision
Da Ulrik Mørch Rasmussen tiltrådte som ny leder i Boenhed 20, indså han hurtigt, at der var brug for at ansætte flere uddannede socialpædagoger.

efter at jeg blev ansat, opsigde vi hurtigt kontrakten med vagtselskabet, og inden da forlangte vi at få en vagt udskiftet, fordi han truede en beboer med en knytæve, fortæller han.

Ulrik Mørch Rasmussen anerkender, at vagterne, der havde arbejdet med beboeren i mange år, holdt af ham – men hans vurdering var, at vagterne ikke havde de rette pædagogiske kompetencer til jobbet.

– At holde af et menneske, der har så kompliceret en problemstilling, uden også at have en fag-

lighed, der kan understøtte ens handlinger, det bliver helt skævt og forkert, siger den faglige leder.

Ingen onde hensigter
For mange af de socialpædagoger, der var ansat i BE20 også længe før, Ulrik Mørch Rasmussen trådte til som ny leder, var forråelsen noget, der stille og roligt havde sneget sig ind i arbejdet og sat sig i alle – som en tilstand, det var svært at komme ud af.

Fx fortæller socialpædagog Jakob Rask Pedersen, der har væ-

Kreativitet
Socialpædagog og AMR Anton Olesen har været med til at ændre kulturen – og det har bl.a. ført til, at der i dag er flere kreative aktiviteter for borgerne. Bl.a. har en af borgerne for nylig lavet malkekoen Karen – af hønsenet og gamle aviser.

Forandring
Før blev der på BE20 ikke stillet krav til medarbejdernes faglige kvalifikationer i samme grad som i dag, hvor tæt på 80 pct. af de ansatte er uddannede socialpædagoger.

ret ansat i 20 år, om en hverdag, der i mange år var præget af for lidt viden om de borgere, der bor i BE20, og manglende implementering af pædagogiske metoder.

– Fagligheden og diagnoseforståelsen har manglet. Mange medarbejdere har manglet forståelse for, hvordan man arbejder med de her mennesker. Det er deres hjem, og de har nogle rettigheder. Det handler ikke bare om, at de gør, hvad vi siger, siger Jakob Rask Pedersen.

Hans kollega Anton Olesen, der som nyuddannet blev ansat som

Mange medarbejdere har manglet forståelse for, hvordan man arbejder med de her mennesker.

— Jakob Rask Pedersen, socialpædagog

socialpædagog på BE20 i 2010, oplevede også forråelsen som en del af hverdagen. Som ny medarbejder kunne han godt se, at målgruppen krævede en særlig indsats, og tænkte derfor, at magtanvendelser og en hård tilgang nok var nødvendig, fortæller han:

– Dengang det var allermest forrået, havde vi en beboer, som havde det meget, meget svært. Han var udadreagerende hele tiden. Han blev skubbet til, truet og nærmest drillet i en sarkastisk tone af personalet, fordi de var pisseirriterede på ham. Og de gjorde det for at gøre ham endnu mere vred. Jeg tror, at de følte afmagt, fortæller Anton Olesen, der i dag er AMR og instruktør i Durewall Nænsom Nødværge (en metode til at beskytte sig selv og andre, uden at nogen kommer til skade, red.).

Følelsen af afmagt

Afmagten afspejlede sig også i medarbejdernes måde at samarbejde på. Tidligere holdt man ifølge Anton Olesen opgaverne med beboerne adskilt og undgik helst at blande sig i hinandens arbejde.

– Jeg blev fx engang slået i hovedet af en beboer. Da han var på vej over mod en anden medarbejder, råbte vedkommende, at jeg skulle sørge for, at han ikke kom over til dem. Der tænkte jeg 'måske du kunne have hjulpet mig i stedet?', fortæller han.

Hans kollega, socialpædagog Laura Kutillovc, tilføjer, at hun dengang havde opfattelsen af, at både ledelse og medarbejdere godt var klar over, at der var et problem med forråelse på BE20 – men ingen vidste, hvordan de skulle få vendt den negative spiral. Hun var derfor bekymret for fagligheden:

– Man ender som medarbejder hurtigt der, hvor man føler, at man selv må prøve at kæmpe for, at man i det mindste selv kan tage fra arbejde med god samvittighed. Og at man gør det bedste, man kan for beboerne. Men der var da tidspunkter, hvor jeg satte mig ind i bilen på vej hjem og tænkte 'shit mand. Jeg får ikke nogen faglig udvikling eller læring i forhold til metoder.' Man kunne jo vælge at tænke, at det var en nem vagt, fordi man ikke brugte sit hoved til noget fagligt, men man bliver jo ikke ligefrem udviklet på den måde, fortæller hun og tilføjer, at den pædagogiske faglighed bl.a. var svær at komme i mål med, fordi langt de fleste ansatte var ufaglærte – og fordi ingen af vikarerne havde pædagogisk erfaring.

– Der var ikke nogen krav til folks kvalifikationer. Der kom fx en mand med rent linned, som få uger efter var ansat som vikar. Jeg kan huske, at jeg tænkte, at hvis linnedmanden kan blive ansat her, så kan alle.

En ændring indefra

Den virkelighed, som de tre socialpædagogiske kolleger her fortæller om, var også den, der mødte Ulrik Mørch Rasmussen, da han trådte ind ad døren og konstaterede store udfordringer i forhold til forråelse og manglende faglighed.

Der var på det tidspunkt sendt klager over arbejdsmiljøet og et anonymt brev til ledelsen om forråelse i boenheden, så opgaven var klar: Der var brug for ændringer her og nu, og dem skulle den nytiltrådte leder stå i spidsen for.

– Som det første samlede jeg TRIO-truppen (TR, AMR og leder, red.). Og vi kiggede så på »

Arbejds miljø
De to kolleger Laura Kutllovci og Anton Olesen har begge været med til at ændre arbejdskulturen på BE20 – og oplever i dag et markant bedre arbejdsmiljø.

hinanden og sagde: ’Nu går vi den rigtige vej’, fortæller han.
Første skridt på vejen var at tale åbent om, at kulturen var forrået, og skabe en fælles erkendelse af problemet blandt medarbejderne.
– Socialpædagogerne fik besked på at sige til, når de oplevede forråelse. Også over for kolleger. Man fik pligt til at lytte efter, hvis ens kolleger påtalte ens adfærd, selvom det var ubehageligt, fortæller Ulrik Mørch Rasmussen.
Som ny i huset var han helt med på, at kulturen skulle ændres indefra, og at han derfor måtte have TRIO-gruppen med på holdet for at sætte nye mål. For at støtte op om udviklingen valgte han derfor

at inddrage Landsbyen Sø lunds ledelse samt Socialpædagogerne Østjylland som sparringspartnere.
– De hjalp os med at støtte TRIO’en og sætte nogle milepæle, som vi kunne måle på for at sikre, at vi gik i den rigtige retning. Og det gjorde vi, siger Ulrik Mørch Rasmussen.
80 pct. socialpædagoger
Et konkret mål blev hurtigt formuleret. Der skulle rekrutteres de rigtige medarbejdere, og der skulle ansættes det nødvendige antal uddannede socialpædagoger for at løfte kvaliteten af boenheden.
I samarbejdet med Socialpædagogerne Østjylland blev man på

METODER OG VÆRDIER

FAGLIG FORANKRING HOLDER FORRÅElsen FRA DØREN

En solid faglig tilgang styrker og forbedrer arbejdsmiljøet. Metoder, der kan bruges i svære situationer, samt grundig forberedelse i det pædagogiske arbejde giver en faglig sikkerhed.
Her er de metoder og værdier, socialpædagogerne på BE20 arbejder ud fra for at sikre, at forråelsen ikke vender tilbage

GENTLE TEACHING:

En stor del af Landsbyen Sø lunds værdisæt er Gentle Teaching. Det er en filosofi, der kan anvendes som redskab i det pædagogiske arbejde. Gentle Teaching kan bedst beskrives som en hjerteorienteret relationspædagogik, hvor socialpædagogen bruger sig selv som redskab, og hvor relationen er omdrejningspunkt for arbejdet. De fundamentale aspekter er tryghed, accept, tilknytning, samvær og samspil. Redskaber som berøring, stemmen, øjnene og nærvær bruges til at skabe rummelighed over for det enkelte menneske og til at skabe et tilhørsforhold til borgeren.
– Vi efterlever tanken om Gentle Teaching ud fra de andre metoder, vi bruger. De danner grundlaget for, at vi kan komme i mål med Gentle Teaching og skabe det optimale liv for den enkelte. Vi skal tænke, at det ikke er borgeren, der skal laves om. Det er dem udenom, der skal tilpasses, forklarer socialpædagog på BE20 Laura Kutllovci.

SOCIAL STORIES:

Beboerne i BE20 har et stort behov for en forudsigelig og struktureret hverdag, og det hjælper social stories med at understøtte. Det er en historie i ord, billeder eller begge dele, der i detaljer beskriver en situation, som en beboer skal forberede sig på. Det kan fx være et lægebesøg. En social story er altså en metode til at undervise borgeren i sociale færdigheder ved at give viden eller information om en problemstilling eller situation, som berører borgeren.
– Vi har beboere, der kan blive udadreagerende, hvis de oplever noget uforudsigeligt eller føler sig pressede. Social stories hjælper os bl.a. med at undgå voldsom adfærd, fordi borgeren er forberedt på, hvad der skal ske. Metoden sikrer, at den struktur, de kender, ikke går i stykker, og gør det nemmere for dem at håndtere noget, de synes er mærkeligt eller uforudsigeligt, siger faglig leder på BE20 Ulrik Mørch Rasmussen.

LA2

Low Arousal 2/LA2 er en voldsforebyggende metode, hvor borgerens trivsel er i fokus. Udgangspunktet er samtaler med borgeren og kortlægning af tidligere hændelsesforløb, der understøtter en forståelse af, hvad den enkelte har brug for i forhold til at undgå at komme i affekt.
Metodens formål er både at forebygge og håndtere voldsomme episoder, men den bruges også til læring i form af analyser af den enkelte borgers mestringsstrategier i konkrete kritiske situationer. Målet er at sikre, at borgeren er i trivsel, eller afdække, hvad der skal til for at kunne opnå trivsel.
– LA2 skaber både bedre trivsel for beboerne og et bedre arbejdsmiljø for os. Samtidig har vi lært, at der er meget at lære gennem de samtaler, vi har med borgerne. Da vi lavede en LA2-trivselsplan med en tidligere beboer, fik vi øjnene op for, at han faktisk var langt mere reflekteret, end vi troede førhen, fortæller socialpædagog Laura Kutllovci.

Frustration
– Det er svært at komme i mål med den pædagogiske faglighed, hvis de fleste kolleger er ufaglærte, lyder det fra socialpædagog Laura Kutllovci.

BE20 enige om, at et passende mål lød, at 80 pct. af medarbejderne skulle være uddannede socialpædagoger.
Det mål er man i dag meget tæt på at opnå – men undervejs har det betydet, at BE20 har sagt farvel til 38 medarbejdere, hvoraf de fleste ifølge Ulrik Mørch Rasmussen var ukvalificerede til jobbet.
– Udskiftningen af medarbejderne har også været med til at ændre kulturen til det bedre. Men jeg havde brug for nogle gode pædagoger for at komme af med forråelsen. Hvis kulturbærende medarbejdere som Laura, Anton og Jacob var smuttet i processen, havde jeg nok kastet håndklædet i ringen. Men de er her heldigvis stadig, siger han.

Kærlighed og efteruddannelse

En af de socialpædagoger, som kom til boenheden midt i processen, er Rune Næsborg. Og det, der mødte ham i 2020, var en arbejdsplads, hvor medarbejderne var famlende i deres faglighed og forsøgte at finde fodfæste i en ny virkelighed.
– Da jeg startede, var der helt sikkert et opgør med ’det, vi plejer’. Der var en del, der kom ind med ny faglighed og friskt pust med en ændring i jargonen. Det var interessant at komme udefra og se det. Måden, man talte sammen på, ændrede sig, og den måde, tingene blev gjort på omkring beboerne, ændrede sig også, fortæller han.
Ud over den store udskiftning i medarbejdergruppen er et løft af fagligheden en væsentlig forandring. Hvor det før var udelukket at sende socialpædagoger på efteruddannelse, har flere nu været på kurser i neuropædagogik, nænsom nødværge og sanseintegration.

Metoder
På BE20 er metoder som Gentle Teaching og Low Arousal med til at give en faglig sikkerhed – og sikre, at forråelsen ikke sniger sig ind.

Vi har et rigtig godt hus, hvor alle taler pænt til hinanden, og her er ikke nogen klikker, som der var i gamle dage.

— Anton Olesen, socialpædagog og AMR

Vi har en langt større bevidsthed om tryghed og kærlighed. Når man tænker på, hvordan fællesstuen kunne se ud førhen, er det jo nærmest PTSD-agtigt. Der var jo ikke noget trygt eller hygge. Beboerne

trak sig ind til sig selv, andre smadrede det hele, og de ansatte prøvede at slukke ildebrande, siger socialpædagog Jakob Rask Pedersen.

Ser fortiden i øjnene

For beboerne på BE20 har hverdagen og indsatserne også ændret sig. I dag er der fx mere tid til kreative projekter, ligesom beboerne ikke længere omgives af vagter.

Alligevel oplever medarbejderne stadig beboere give udtryk for, at de er bange for at gøre noget forkert. Netop derfor ser man ikke på forråelse som noget, man endegyldigt er ble-

vet kvit, men som noget, der hele tiden skal holdes på afstand med fagligheden som værn.

– Jeg synes virkelig, at der bliver gjort meget for at have øje på fagligheden i det her hus. Og det er megafedt, at man klør på med at hjælpe hinanden med at se, forstå og udvikle fagligheden. At man ikke bare sætter sig ned og siger, 'sådan, det var det'. Nej, man fortsætter, selvom der er blevet gjort op med forråelsen.

Hans kollega Anton Olesen er enig.
– Vi har et rigtig godt hus, hvor alle taler pænt til hinanden, og her er ikke nogen klikker, som der var i gamle dage. Er man utryg, kan man få hjælp, og har man brug for supervision, kan man også få det. Vi passer godt på hinanden, og taler pænt til beboerne. Altid. ×

ALT STARTER MED ERKENDELSE

Socialpædagogerne Østjylland var en central samarbejdspartner, da Landsbyen Sølunds BE20 tog kampen op mod forråelse. De støttede boenheden i deres forandringsproces og hjalp dem ud af en nedadgående spiral. **Kredsformand Gert Landergren Due** fortæller, hvorfor det er klogt at tage Socialpædagogerne med på råd, når forråelsen truer

TEKST SARA MARIE DYNESSEN

Hvordan har I støttet Landsbyen Sølunds BE20?

Sammen med FOA har vi først og fremmest været sparringspartner og hjulpet med at skabe overblik over udfordringer og opgaver i processen. Som fagforening kan vi uddanne TR og AMR, men indimellem er det ikke nok. Og vi ved af erfaring, at når en arbejdsplads kommer ud i en nedadgående spiral, så har de brug for, at der kommer nogen og hjælper og særligt støtter op om TRIO'en. De skal være tydelige omkring deres rolle, hvis drift og arbejdsmiljø skal højnes.

Hvilke konkrete mål har I hjulpet BE20 med?

Vi havde en klar formodning om, at der som det første skulle kigges på personalesammensætningen og ansættes nogle flere

Sparring

Som fagforbund er vi optaget af medlemmernes arbejdsliv og arbejdsmiljø. Og vi kan være en god sparringspartner i processer som den på BE20, for vi har mange års erfaring, siger Gert Landergren Due.

socialpædagoger. Derudover skulle der kigges på, hvordan den fysiske indretning påvirkede arbejdsmiljøet, og hvorvidt nogle borgere skulle visiteres til andre tilbud.

Sidst, men ikke mindst skulle TRIO'en have en konkret og struk-

tureret plan for arbejdet. Møderne skulle prioriteres. For et lavpraktisk problem, der fik stor betydning, var, at TRIO'en aldrig fik holdt deres møder, fordi der var brug for dem hos borgerne på grund af brandslukning.

Hvordan opfatter du den udvikling, BE20 har været igennem?

Jeg synes, at de er seje, for det har ikke været nemt. Men jeg synes også, at de demonstrerer, at hvis man dedikerer sig til det og bliver ved, så virker det. Forråelsen eksisterer kun i et lufttomt rum – den kan ikke overleve, når den bliver iltet. Så man skal give den luft og turde sige det til sin nærmeste ledelse. Og hinanden. Det er jo ikke løst på en formiddag, men de har holdt ved. Og de er et langt bedre sted, end de har været.

Hvad skal man som socialpædagog gøre, hvis man arbejder i et miljø, der er præget af forråelse?

Alt starter med erkendelse. Der er helt sikkert nogen, der har set og oplevet forråelsen. Men man skal kunne holde til at høre, at det bliver sagt højt, selvom det ikke er rart. Man kan ikke gøre noget, før man har erkendt, at der er et problem. Jeg vil dog også sige, at selvom det er alles ansvar, så er det TRIO'en, der skal gå forrest. Det er både et ledelsesansvar, et arbejdsmiljøansvar og noget, der berører ansættelsesvilkår og sygefravær. Derfor er alle tre parter nødt til at sætte sig sammen og blive enige om en retning. De er fundamentet for at skabe en ordentlig arbejdsplads. ×

Et godt grin er vejen til et sundt liv

300 borgere, pårørende og fagprofessionelle var en tirsdag i maj samlet i Vejle for at hente inspiration til, hvordan man skaber en hverdag med sundhed, trivsel og livsglæde for mennesker med udviklingshandicap. En dag med et tydeligt budskab om, at sundhed er meget mere end kost og motion – det er også **fællesskab, samhørighed og masser af gode grin**

#Sundsammen

Sammen med LEV og ULF (Udviklingshæmmedes Landsforbund) arrangerede Socialpædagerne 16. maj en sundhedscamp for 300 borgere, pårørende og fagprofessionelle i DGI-byen i Vejle. Målet med campen #Sundsammen var at inspirere til en hverdag med sjov og fokus på trivsel og sundhed for mennesker med et udviklingshandicap.

Gennem en række værksteder prøvede deltagerne kræfter med lege, trylleri, sang, yoga og urtesamling i det fri. Deltagerne kunne også besøge en række messestandene med inspiration til trivsel, fællesskab og sundhed til målgruppen. Og så var der oplæg og paneldebat med fokus på livsstil og medbestemmelse.

Læs mere om dagen på lev.dk/sund-sammen/

Motivation

– Hvis vi ser, at pædagogerne selv har usunde vaner, er de dårlige forbilleder, lød budskabet fra næstformand i ULF Jette Tastesen. På campen fortalte hun bl.a. om sin egen livsstilsændring, efter hun fik konstateret diabetes. – Lægens dom var et chok, som gav mig motivation til at ændre livsstil. Nu spiser jeg vanvittig sundt og træner tre-fire gange om ugen i fitnesscenter. Mit bedste råd er, at det skal komme indefra. Man skal selv have lyst til at ændre sine vaner. Og så skal man finde erstatninger for det, man skal undvære som fx mørk chokolade.

Nye idéer

Fra Sødisebakke deltog socialpædagog Inge Kjems (tv.) og musikterapeut Anne Mikkelsen, som begge tager inspiration til nye aktiviteter med hjem: – Det er meget givende, at her både er fagpersonale og borgere samlet. Det giver en samhørighed og glæde og viser, hvad leg kan bidrage til, lyder det fra Inge Kjems. – Værkstederne viser, hvordan man kan graduere øvelserne i forskellige sværhedsgrader og tilpasse dem ens egen målgruppe. Motivation er SÅ individuelt. Vi bruger os selv som redskab, vi er rollemodeller og sætter os selv i scene, og det gælder også over for personalet. Når kollegerne engagerer sig, så spejler det sig i borgerne, supplerer Anne Mikkelsen.

Inspirationsjagt

På sundhedscampen fik deltagerne lejlighed til at møde andre i samme situation og gå på opdagelse i messestandene og jagte ny inspiration og ting at fylde i goodiebagen.

Hundekram

Besøgshunden Pelle har sin daglige gang på botilbuddet Kompasrosen sammen med sin hundemakker Trille. Beboerne har hver især deres eget forhold til hundene. Nogle går ture med dem, nogle sørger for vand og godbidder, mens andre bare holder øje på afstand. – Der er livskvalitet og sundhed i det nærvær, hundene giver – uanset om det er glæden ved at nusse i sofaen eller gå en tur med hunden. Hundene giver samhørighed og er gode til at bryde isen for borgere, som har svært ved kontakt. Og så er de verdens sødeste vækkeur, fortæller socialpædagog Tina Bergendorff fra Kompasrosen.

Leg

Grin, hvin og bevægelse er kombineret i legen 'Tyren i det røde hav', hvor personen i midten skal forsøge at stange tovholderne i kredsen med bløde skumgummihorn, mens tovholderne på skift må slippe tovet kortvarigt og undgå hornene, uden at tovet falder til jorden.

Ud i naturen

Naturvejleder og 'urteheks' Dorthe Pedersen tog deltagerne med ud i naturen og viste, hvilke urter og planter man kan finde og tilberede. En brændenælde er fx fuld af jern og vitaminer og kan sammen med andre gode urter trylles om til pesto, som man kan spise på fladbrød bagt over bål.

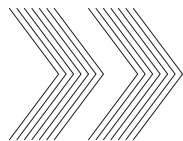
Syng sammen

I musikværkstedet fik pædagog og musiker Michael Bak deltagerne op af stolene til en svingom. Og der blev sunget både fællessang og solo. Ifølge musikterapeut på Sødisebakke Anne Mikkelsen, der deltog i musikværkstedet, har musik og sang en positiv fysisk effekt på fx hjerterytme og åndedræt. – Stemmen er et instrument, vi alle har, og når vi synger sammen, sker der noget med kroppen. Musikken kan også bruges til at sætte en stemning og påvirke sanseintegrationen, fx ved at hæve eller sænke arousalniveauet, siger hun.

Aktiviteter

På et af værkstederne, Handileg, blev deltagerne inspireret til nye aktiviteter af Lars Hazelton, der underviser på Gerlev Idrætshøjskole. Herunder socialpædagog Inge Kjems: – Vi har fået idéer til konkrete aktiviteter fx i Handileg. Det er 'hands on', hvor vi konkret ser, hvordan aktiviteten foregår, og hvordan det virker på deltagerne. Det kan vi tage med os hjem og tilpasse vores beboere, siger hun.

Jeg er rød-grøn både på job og i fritiden

TEKST ULLA ABILDTRUP /// FOTO SOFIA BUSK

Hvad er din baggrund?

Jeg har været politisk aktiv i Enhedslisten, siden jeg var 14 år, og har i flere perioder siddet i Folketinget som vikar for medlemmer, der var nødt til at træde ud af tinget i nogle måneder. Ved valget i efteråret håbede jeg at blive valgt ind. Da det ikke lykkedes, søgte jeg job som socialpædagog på Ungecenter Porten i Hvidovre.

Hvad fik dig til at tage springet?

Jeg var vikar på Porten i et år og sætter stor pris på fagligheden på stedet. Alle er uddannede, og der er en meget stærk faglig kultur og tillidsfuld ledelse. Andre steder har jeg som vikar oplevet, at jeg skulle være det faglige fyrtårn, fordi der simpelthen manglede uddannet personale. Jeg insisterer på, at der skal være faglighed bag alt, hvad vi gør. Hvert barn er unikt, og vi skal være nysgerrige på det enkelte menneske og tage udgangspunkt i, at barnet føler sig set, hørt og forstået, som det er. På Porten er mine kolleger fagligt skarpe og reflekterer på baggrund af deres observationer. De giver mig modspil og perspektiver.

Hvordan var det at tage springet?

Jeg har en 30-timers stilling, så jeg fortsat har tid til at være politisk aktiv. Enhedslisten står jo for en rød-grøn politik, så for mig giver det rigtig god mening at kombinere min socialpædagogiske uddannelse med arbejdet som økologisk landmand.

Hvordan bruger du din socialpædagogiske baggrund?

Når mine kolleger og jeg bruger vores faglighed, er vores arbejde livsforanderende for de unge på

Rasmus Vestergaard Madsen
32 år

2023

Socialpædagog på Porten, Hvidovre Ungecenter, døgninstitution for 12-18-årige

2022

Vikar på bl.a. Porten, opholdsstedet Valhalla, tilknyttet vikarbureau, husbondafløser samt folketingskandidat for Enhedslisten

2021

Vikarierende folketingsmedlem samt presserådgiver for Nikolaj Villumsen, medlem af Europa-Parlamentet

2020

Uddannet socialpædagog fra VIA Campus i Aarhus

2019

Vikarierende folketingsmedlem

2013

Uddannet økologisk landmand

Porten. Det kræver socialpædagogiske kompetencer. Jeg kan enormt godt lide samspillet mellem mit arbejde, hvor jeg lytter til de unges erfaringer med at være i systemet, og så det politiske arbejde, hvor jeg kan bruge de unges erfaringer i den socialpolitiske debat. Det bliver stadig mere tydeligt for mig, hvordan tidlige og forebyggende indsatser er helt afgørende for at skabe trivsel og udvikling. Og hvor skadeligt det er, når kommunerne trækker sager i langdrag, så børn og unge i mistrivsel går længe uden den rette hjælp.

Hvor ligger udfordringerne?

Jeg kan til tider have svært ved at få tid til alt det, jeg gerne vil nå. Heldigvis er der stor fleksibilitet hos kollegerne på mit arbejde. De sovende døgnvagter betyder, at jeg har overskud til at deltage i politiske møder – og også køre traktor indimellem.

Hvad er dit råd til andre?

Fortæl jeres historier ude fra institutionerne. Jeres stemmer er helt afgørende. Jeg møder så mange socialt indignerede socialpædagoger, og jeg ville ønske, de langt oftere ville fortælle om deres arbejdsliv, og hvorfor de ikke altid kan levere den kvalitet, der er nødvendig. Fortæl om lav bemanning, mangel på uddannet personale, mange og skiftende vikarer pga. højt sygefravær. Store dele af den danske befolkning har jo aldrig besøgt en døgninstitution for mennesker med udviklingshæmning eller et hjem for sårbare unge – og ved slet ikke, hvad der foregår. Det skal vi fortælle dem, hvis der skal ske positive politiske forandringer i Danmark. ×

Vikar i Folketinget

Socialpædagog og økologisk landmand

Han har været politisk aktiv i mange år, men i dag arbejder Rasmus Vestergaard Madsen som socialpædagog med udsatte unge og er økologisk landmand – og drømmer om at bruge gården som ramme for arbejdet med omsorgssvigtede børn og unge.

Job- og karriererådgivningen tilbyder gode råd og sparring til dig, der overvejer at skifte spor.
Ring mandag kl. 14 til 17 på **7248 6060**
eller bestil tid til en samtale på **7248 6000**

FOTO: KASPER LØFTGAARD

På Cathrinegården i Gladsaxe bruger **Frank Ryle** rød-gul-grøn-metoden som kommunikationsværktøj til borgere med udviklingshæmning.

Mit faglige fokus

RØD-GUL-GRØN-METODEN GIVER SELVBESTEMMELSE

Hvad er dit faglige fokus?

Jeg anvender rød-gul-grøn-metoden, der er med til at skabe selvbestemmelse og medbestemmelse for borgerne. Hver borger har tre brikker med en rød, en gul og grøn farve i en nøglering. Den røde viser borgerne, at andre bestemmer for dem. Den gule viser, hvor de har noget selvbestemmelse – og den grønne viser, at de har ret til selv at bestemme.

Hvornår har metoden gjort en forskel?

Vi havde en borger, der skulle på hospitalet og have taget røntgen. Hun talte med min kollega, der ville forberede hende på, hvad hun skulle på hospitalet. Hun forklarede hende, at det var vigtigt, at hun kom afsted, men borgeren ville ikke på hospitalet. Til sidst greb hun ud efter det grønne kort for at understrege, at det var hendes egen beslutning.

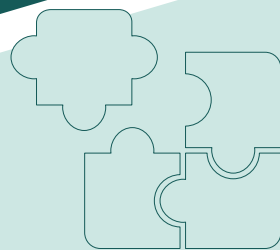
Hvorfor var metoden god i den situation?

Oftentimes siger borgerne fra i den slags situationer, fordi mange uheldige oplevelser med sygehusvæsenet har gjort dem bange, og det skal vi have øje for. Mange af vores ældre borgere er vokset op i en anden tid, og de har ikke været vant til muligheden for at sige til og fra i egne liv. De blomstrer op på en helt særlig måde, når de får retten til at sige ja eller nej. Derfor er det ekstra vigtigt, at vi respekterer deres valg.

Hørt!

Jeg blev engang ringet op af en ældre mand, jeg var bostøtte hos, som havde fået en hjerneblødning. Jeg kunne høre ambulanceføreren, men borgeren nægtede at gå med, fordi han havde en tandlægeaftale dagen efter. Jeg sagde i en humoristisk tone: 'Kan du ikke selv høre, hvor fjollet det lyder, at du risikerer dit liv, fordi du skal til tandlæge i morgen.' Efter lidt tid grinede han og sagde okay. Det kunne alle og enhver ikke have sagt til ham.

— **Christina Louise Hansen**, socialpædagog i et bofællesskab for unge med handicap – og et af to medlemmer, som vi har sat stævne i sofaen i dette blad

Eftertanke

Der er ikke ret mange mennesker, der forstår den gruppe unge, som bliver anbragt her. Det er dem, som ingen gider lege med. Som laver alt det, vi ikke gider have som samfund. Det er alle normbryderne.

Alle dem, vi bliver bekymrede for. Så det er jo dem, der ikke er nogen beskyttende hånd under. Uden at det skal blive sådan helt romantisk, så har jeg faktisk en vis kærlighed til det her område og til de unge, der bliver anbragt. Det går ikke, at de bare sådan vælter omkuld. Det er for vigtigt.

— **Peter Jørgensen**, ny forstander på den sikrede institution Bakkegården, i Politiken